

Korte inhoud

Berthus Vlier en zijn zus Wijna hebben geen ouders meer en wonen samen in hun ouderlijk huis in het kleine dorp Essendam. Ze zijn beiden volwassen.

Berthus is een knappe jonge kerel die na tal van baantjes vast werk heeft gevonden als tuinman op landgoed Wittehoven. Zijn zus werkt op een naaiatelier.

Wijna heeft na een nogal betwiste relatie uiteindelijk toch de ware gevonden.

Berthus is al jaren vrijgezel. Hij kan de vriendinnetjes uit zijn jeugd waar hij zo verliefd op was, maar moeilijk vergeten.

De eerste, hij was nog maar net zeventien, ging emigreren.

Bij de ander, hij was toen al wat ouder, was het standsverschil er de oorzaak van.

Een paar jaar later ontmoette hij haar bij toeval weer en werden ze opnieuw verliefd. Hoewel zijn zus hem deze relatie sterk afraadde omdat ze geen partij voor hem zou zijn vanwege de studie die ze had gedaan en de auto die ze bezat. In het begin twijfelde Berthus zelf ook maar intussen werd de band tussen hen steeds hechter. Ze had ook geld en daarmee wilde zij zijn toekomstdroom verwezenlijken.

Dat mocht niet zo zijn. Ze kreeg een zwaar auto-ongeluk waardoor hun leven helemaal veranderde. Hoewel hun relatie daardoor noodgedwongen eindigde, bleven ze naar elkaar verlangen en was hun scheiding voor Berthus een dagelijks terugkerende pijn.

Zelfs het jeugd vriendinnetje dat weer terugkwam naar Essendam kon daar weinig verandering in brengen.

Dat er voor ware liefde geen grenzen bestaan, hebben deze twee mensen bewezen.

Na een zware tijd weten ze - ondanks alle ongemakken en obstakels - het leven weer op te pakken en lijkt hun toekomst er opnieuw hoopvol uit te zien.

‘Hè, hè.’ Berthus Vlier laat zich op het bankje achter het huis zakken waar het uit de zon nog aardig uit te houden is. Het is een warme dag en hoewel het toch al halfzes is, is de temperatuur sinds vanmiddag nog geen graad gezakt.

‘Zal ik een flesje bier voor je uit de kelder halen?’ klinkt er door het openstaande keukenraam.

‘Nou, dat sla ik niet af Wijna.’

‘Dan moet je wel hierheen komen om het aan te pakken.’

Even later zet hij het flesje aan zijn mond. Man, dat gaat erin als een preek bij een ouderling. Wat moet ik als zij nog ‘s de deur uitgaat?

Wijna is zijn enige zus en hij woont met haar in hun ouderlijk huis aan de Zuidweg in Essendam. Ze hebben geen ouders meer. Ze waren nog kind toen hun vader verongelukte op de leerlooierij waar hij werkte en vier jaar geleden overleed hun moeder aan een longziekte.

Wijna is eenentwintig en werkt op een naaiatelier in Maarendam, een dorp verderop.

Hij is drieëntwintig en werkt sinds kort op landgoed Wittehoven, een kasteelachtig huis hier vlakbij. Hoewel het gewone publiek er geen toegang heeft, is het toch een beetje de trots van Essendam, dat verder niet veel aan oude bouwwerken heeft van enige naam.

Dit mooie huis is van een oud echtpaar dat naar men zegt van adel is. Ze zijn beiden in de zeventig en komen nog maar zelden buiten. Berthus heeft hen maar een keer gezien, en dat was nog van veraf in de tuin. Hij is ook nog nooit in het huis geweest.

Elke morgen meldt hij zich om zeven uur in het koetshuis waar de eerste tuinman het werk verdeelt. Met z’n drieën werken ze buiten. Dat kan in de boomgaard, de moestuin of in de bloementuin zijn, net waar op dat moment het meeste werk is. Behalve zij werken er nog vijf mensen binnenshuis op het landgoed. Twee mannen en drie vrouwen, van wie één intern.

Die twee oudjes moeten toch wel schathemeltje rijk zijn, denkt hij weleens.

Een van die werkneemsters is Keetie van Waarde, een meisje, nou ja, ze is net zo oud als hij, waar hij zeven jaar bij in de klas gezeten

heeft. Daar kwam hij na een paar weken pas achter. Keetie werkt in de keuken. Vorige week zaterdag kwam hij haar met haar vriend tegen en ze hebben toen een praatje gemaakt. Ze werkt al vier jaar op Wittehoven. Elke dag van 's morgens elf tot 's avonds zeven inclusief een warme maaltijd, dat twee weken, zeven dagen achterelkaar. De derde week is ze het weekend, dus de zaterdag en de zondag vrij. Verder dan de keuken komt ze maar zelden, zei ze en ze heeft in al die tijd het echtpaar maar een paar keer ontmoet.

Komen en gaan is door de achterdeur en volstrekt niet door de hoofdingang en net als het andere personeel gewoon door het tuinhok aan de achterkant. Ondanks alle voorschriften en regels heeft ze het goed naar haar zin. Eerlijk gezegd staat het werk hem ook niet tegen. Ze vertelde ook nog dat er twee of drie keer per jaar twee nichtjes komen logeren die dan wat leven in de brouwerij brengen.

Voor hij hier aan de slag ging, had hij al zes, zeven bazen gehad. Toen hij van school kwam, hij was toen dertien, is hij net als zijn vader bij de leerlooierij gaan werken. Dat vond hij op den duur toch niet zo gezond. Vervolgens was hij bakkersknecht, hulp in een drukkerij en hij heeft nog een paar maanden bij een kolenboer gewerkt. Het langst heeft hij bij Gerrit Terheul, een klein aannemertje gewerkt. Daar had hij het goed naar z'n zin en hij zou er zeker nog gewerkt hebben als de oude baas er niet mee gestopt was. Daarna is hij maar twee weken thuis geweest. Toen hij de advertentie van Wittehoven in de dorpskrant zag staan waarin ze een gezonde jongeman van onbesproken gedrag zochten die zich aangetrokken voelde om in de vrije natuur te werken en zich... Enfin, het was een heel verhaal. De volgende dag stond hij daar al vroeg op de stoep. Hij was nog nooit binnen het toegangshek geweest en keek zijn ogen uit.

Een magere bleke man deed open en verwees hem naar het koetshuis aan de achterkant van het huis. Daar ontmoette hij Evert de Goudste, de hoofdtuinman. Hij vertelde dat als hij hem aan zou nemen, hij met niemand anders te maken zou krijgen.

Evert wilde alles van hem weten; het bleek dat hij zijn vader goed gekend had en dat gaf de doorslag. Hij kreeg de regels voorgehouden voor het buitenpersoneel, dat waren er nogal wat. Eén ervan was dat

hij op het terrein geen bemoeienis mocht hebben met het personeel van het huis. Hij kreeg ook zijn weekloon te horen. Daar viel niet aan te tornen. Over een half jaar zou dat opnieuw bekeken worden.

‘Je begrijpt,’ zei Evert, ‘dat dat te maken heeft met je prestaties en je inzet. Wij werken in het voorjaar en de zomer en tot halverwege de herfst, tien uur per dag. Dat is van zeven tot vijf, daar gaat een uur schaft af en in de winter is dat van acht tot vijf ook min dat uur schaft. Je kan hier je brood opeten maar je kan ook, als je dat redt binnen dat uur, naar huis gaan. Op zaterdag werken we het hele jaar van half acht tot half een. Dat was het. Je kan morgen beginnen.’

Zo was het begonnen.

‘Dat smaakte weer goed meid, je weet er elke dag, of het nou koud of warm is, weer wat lekkers van te maken. De vent die jij nog ’s krijgt, is goed af. Hoor je me niet? Je zit zo onnozel voor je uit te staren.’

‘Ja, ik hoor je wel. Maar ik moet met je praten, Berthus. Ik moet je iets vertellen dat je misschien niet zo leuk zal vinden.’

‘Kom maar op.’

‘Ik heb een beetje verkering. ’t Is nog niet zo vast maar misschien wordt het wel wat. Zaterdagavond zijn we voor het eerst uit geweest.’

‘Ja, ik hoorde je thuiskomen. Ik dacht nog wat is ze laat. Ja meid, wat moet ik daar nou op tegen hebben. Je hebt de leeftijd, het hoort erbij. Wie is het, als ik vragen mag?’

‘Daar gaat het juist om, Berthus.’

‘Wat bedoel je?’

‘Het is Jaap Winters.’

Het is even stil maar dan valt hij uit. ‘Ben je nou helemaal besodemieterd, die kerel heeft tien maanden in de bak gezeten omdat hij met z’n dronken kop ouwe Geer bijna doodgeslagen heeft. ’t Ging om een akkefietje, die man...’

‘Dat weet ik allemaal wel,’ onderbreekt ze hem, ‘maar dat is geweest. Jaap is ervoor gestraft. Hij is helemaal van de drank af en is bezig een nieuw leven op te bouwen.’

‘Dat kan die wel zeggen maar dat moeten we eerst nog maar ’s zien. Ik ken hem van school, Wijna. Hij zat twee klassen hoger en was altijd aan het vechten. Hij gaat zogenaamd een nieuw leven beginnen. Geer

zal dat nooit meer kunnen. Vroeger was ik dikwijls bij hem. Hij heeft me leren polsstokspringen en touwknopen, een natuurmens die altijd voor een ander klaarstaat. Hij is niet groot maar zo sterk als een paard en voor zijn leeftijd nog best lenig. Ik ben bij hem geweest toen hij net uit het ziekenhuis was, het is een wrak. Die man kan geen nieuw leven meer opbouwen, Wijna, hij zal altijd mank blijven en misschien de rest van z'n leven pijn houden. Dat heeft hij te danken aan de vent waar jij op valt. Ik zal je één ding zeggen: zolang ik hier woon, komt hij er niet in. Ik kan hem niet dulden, begrijp je.'

'Ja maar, Berthus, Jaap wil er juist met je over praten.'

'Je hebt me gehoord: ik wil hem hier niet zien.'

Wijna gaat de tafel afruimen en zwijgt verder. Hij pakt de krant en zakt in de leunstoel. Als hij daar zo zit, ontstemd en met de krant open voor zich zonder een letter te lezen, moet hij weer denken aan wat hij net voor het eten dacht. Wat moet ik als ze nog 's de deur uitgaat? Als het aanblijft, gaat ze toch een keer met die schoft samenwonen. Tenminste, als hij haar kan onderhouden. Vroeger werkte hij in het schildersbedrijfje van z'n vader. Nou ja, werken, hij zat meer bij Bolle Bram in de kroeg dan dat hij werkte. Dat bedrijfje bestaat allang niet meer.

Hij laat de krant zakken en vraagt: 'Wat doet ie voor de kost?'

'Op het moment zit hij zonder werk maar hij hoopt binnenkort iets te vinden.'

'Dat zal niet meevallen voor 'm. Wie wil er zo'n vent nog? Woont hij nog steeds bij z'n vader?'

'Ja, maar overdag is er een huishoudster.'

Daar blijft het weer even bij. Zijn gedachten gaan weer naar ouwe Geer. Dan realiseert hij zich tot z'n schrik dat hij al bijna een half jaar niet bij de man geweest is, en dat zit hem niet lekker. Hij verwijt zich die nalatigheid en is van plan om zaterdagmiddag naar hem toe te gaan. Ik zal dan een kruikje ouwe klare voor hem meenemen.

'Weet je dat tante Nettie vandaag jarig is?'

Hiermee onderbreekt ze zijn gedachten.

'Nee, dat weet ik niet. Maar nogmaals, waarom val jij nou juist op zo'n doortrapte niksnut?'

'Je blijft erover doorgaan, hè?'

‘Ja, het zit me goed dwars, Wijna.’

‘Dus je gaat niet mee?’

‘Nee, ik ga wel een andere keer. Ik ga me zo wassen en daarna ga ik nog een poosje het water op.’

‘Dat zal ze wel jammer vinden, je bent haar lievelingsneefje. Ze zegt ook altijd dat je zoveel op pa lijkt en dat was een knappe man als je naar de foto’s kijkt.’

‘Volgens mij was ze een beetje verliefd op pa.’

‘Doe niet zo raar, Berthus.’

‘Het is me vaak opgevallen dat als je goed luistert, hoe ze over hem praat.’

‘Daar heb ik nooit wat van gemerkt.’

‘Luister straks maar ‘s goed naar d’r. Ze zal wel weer over hem beginnen.’

‘Ik geloof er niks van.’

‘Hoeft ook niet.’

Een uurtje later stapt hij in z’n kano. Het is windstil en nog steeds een beetje drukkend. Het water van de smalle Vliet is dan ook rimpelloos glad en er is geen riethalm of boomblad dat beweegt. Na een kwartiertje peddelen passeert hij een hengelaar, verder zijn er alleen vogels, eenden en alles wat er nog meer rondzwemt.

Bij de gele brug zal het wel drukker zijn met vissers, denkt hij. Maar als hij even doordenkt weet hij dat de jeugd die met deze temperatuur hier massaal naartoe komt om te zwemmen en van de brug af te springen, er voor vissers geen plaats is.

De brug is alleen bedoeld voor fietsers en voetgangers en geeft vanuit Essendam toegang tot een prachtig bosgebied dat misschien wel honderd jaar of langer geleden door de toenmalige bevolking het Schemerbos genoemd is. Waarschijnlijk omdat het er altijd donker is vanwege de dichte bebossing. Vanaf de andere kant, de kant van Maarendam kun je er ook alleen maar met de fiets of lopend in. Er is wel een breed pad maar daar staat een slagboom voor. Daar rijden alleen de auto’s van de rijks onderhoudsdienst door naar binnen.

Wijna fietst dagelijks over de brug door het bos naar haar werk. Dat is een stuk korter, zegt ze.

Zij schijnt daar geen gevaar in te zien. Hij denkt daar anders over

maar wil haar niet bang maken. *Er zijn genoeg ziekelijke viespeuken die zich schuldig maken aan verkrachting. Lees maar 's in de krant.*

Zo in gedachten komt het gesprek van vanavond weer boven. Die Winters is in principe ook een gevaar voor d'r want de kans is groot dat hij vandaag of morgen weer de fout ingaat en zij dan met een hoop ellende blijft zitten. Maar wat doe je ertegen? Ze zeggen dat er geen middel bestaat om twee geliefden uit elkaar te halen.

De dochter van Teunes de Goudste, een zwaar christelijk man, dacht er ook een stokje voor te steken toen zijn dochter verkering kreeg met een zondige jongen omdat hij 's zondags op het voetbalveld stond. Na een maand huisarrest wist ze te ontsnappen en is niet meer teruggekomen.

Maar wat staat mij verdorie te wachten? Als ik blijf zeuren en ruzie maken wordt zij het misschien ook wel zat en gaat ze er ook vandoor en trekt ze bij hem in. Wat dan? Die gozer dan gewoon binnenlaten en net doen of m'n neus bloedt? Nee, dat kan ik niet. Laat ze dan maar gaan, dan rommel ikzelf wel een beetje in het huishouden. Als hij daaraan denkt, komt er ongemerkt een glimlach om z'n mond.

Zo in gedachten nadert hij de gele brug. Het valt hem op dat er in de verte, aan de kant van Essendam, nogal wat mensen bij elkaar staan. Het lijkt wel of er iets gebeurd is. Als hij dichterbij komt, valt dat groepje weer uit elkaar en lijkt het weer te worden zoals het normaal is. De zwemmers worden ook weer actief en de een na de ander springt weer van de brug af. *Dat heb ik in m'n jeugd op warme dagen ook vaak gedaan, en eerlijk gezegd zou ik best even met ze mee willen doen.* Als hij er nog even naar gekeken heeft, keert hij om en peddelt op z'n gemak weer terug en verzinkt ongemerkt weer in gedachten.

Hij moet aan Loesje Daalders denken die hij hier op deze brug voor het eerst ontmoet had. Loesje is de dochter van de destijds rijkste boer uit de omtrek. Hij was zeventien, zij was een jaartje jonger. Ze wilde coupeuse worden, daar had ze het bijna elke dag over. Wijna kent haar ook goed. Ze hebben samen nog een poosje op het kinderkoor 'de krekels' gezeten Een week of zes zijn ze met elkaar omgegaan en waren smoorverliefd op elkaar. De emigratie naar Canada maakte een einde aan die vriendschap waarin ze eigenlijk best al ver gingen. Natuurlijk wisten ze dat dit niet lang kon duren. De familie had al

maanden Engelse les en de voorbereidingen waren al aan de gang. Maar een scheiding zou hun vriendschap niet kunnen schaden. Ze zouden elkaar schrijven en als Loesje volwassen was zou ze terugkomen naar Essendam en zouden ze voor eeuwig bij elkaar blijven.

Na drie maanden viel eindelijk de eerste brief op de mat die hij diezelfde dag nog beantwoord had. Daarna had hij nooit meer iets van haar gehoord. Hij had nog wel een keer een brief gestuurd maar daar had hij ook nooit antwoord op gekregen.

Het is inmiddels al heel wat jaren geleden maar toch moet hij nog vaak aan haar denken. Hij heeft ook heel lang een fotootje van haar in z'n portemonnee gehad. Maar op een zeker moment heeft hij tegen zichzelf gezegd dat het nu weleens tijd werd om haar te vergeten. Ze kan inmiddels wel getrouwd zijn en een paar kinderen hebben. Maar bij het minste of geringste daagt ze weer voor hem op en hoort hij haar vrolijke lach weer.

Na haar heeft hij nog verschillende andere meisjes gehad maar daar is nooit iets serieus uit voortgekomen. Wat dat betreft heeft hij niets te klagen, hij heeft kans genoeg bij de vrouwen.

Wijna zei al dat hij op zijn vader lijkt. Net als hij heeft hij een volle bos donker golvend haar, blauwe ogen en een stevig lenig lichaam. Een aantrekkelijke jongeman die al veel vrouwenharten sneller heeft laten kloppen. Maar Berthus Vlier loopt daar niet zo mee te koop.

Hij is zo in gedachten verzonken dat hij de snel naderbij komende zwarte lucht niet eens opmerkt. Pas als de eerste lichtflitsen zich tegen de lucht aftekenen en gevolgd worden door zacht gerommel van wegrollende donder dringt het tot hem door dat hij haast moet maken. Als hij net de kano op de wal getrokken heeft vallen de eerste druppels, ze zijn groot en voelen lauw aan. Toch nog behoorlijk nat stapt hij een paar minuten later de deur binnen. Als hij droge kleren aangetrokken heeft schenkt hij zich een glas bier in en zakt in de leunstoel terwijl buiten de bui uitraast. Al snel staat hij weer op en loopt naar boven naar zijn slaapkamer. Daar trekt hij het laadje van het nachtkastje open en pakt er een klein bijbeltje uit. Berthus Vlier met een bijbel, wie zou dat geloven? Toch is dit voor hem een heilig boekwerkje. Hij kreeg het van zijn moeder toen ze ziek was. Ze had het gekregen toen ze als kind de zondagsschool verlaten had. Hij heeft het

niet tevoorschijn gehaald om er wat in te lezen maar om een heel andere reden. Tussen de flinterdunne bladzijden zit een fotootje, het is ietwat vergeeld maar nog duidelijk genoeg om te zien wie erop afgebeeld staat. Een zorgeloos meisje met een prachtige paardenstaart dat hem lachend aankijkt. Het is Loesje Daalders, ze gaf hem die foto een dag voor ze op de boot ging. Met het fotootje tussen vinger en duim, laat hij zich op bed zakken en verzucht hoorbaar: 'Wat bezielt jou, Berthus Vlier, gebruik toch je hersens?' En ook weer hardop: 'Ja, waar ben ik in hemelsnaam mee bezig? Ik kan dit kiekje beter weggooien. 't Heeft geen zin meer om het nog langer te bewaren.' Maar een moment later verdwijnt het weer waar het al die tijd gezeten heeft en gaat het bijbeltje weer terug in het laadje.

Nog even blijft hij mijmerend op bed zitten en laat hij wat er vanavond gepasseerd is, langzaam aan zich voorbijtrekken. *Verdorie, hoe moet dat nou? Ze verdient het niet om ruzie te maken want ze staat altijd voor me klaar. Het enige is praten en nog 's praten. Alleen ben ik niet zo'n prater, moeder zou dat beter gekund hebben. Het ging er tussen ons zo gemoedelijk aan toe maar in een keer is de stemming verpest. Snap ze dan niet wat ze teweegbrengt om met zo'n vent aan te pappen?*

De buitendeur die open en dicht gaat verstoort zijn gedachten. Hij staat op en gaat naar beneden.

'Ik had je nog niet verwacht.'

'Nee, dat dacht ik al maar er is iets naars gebeurd. Een goede kennis van tante Nettie, ene oom Frans, hij zit met hen op de kaartclub, is onderweg naar hen toe gevallen en naar het ziekenhuis gebracht.'

'Gevallen...?'

'Ja, ze denken aan een beroerte. Een buurman kwam het zeggen. Je begrijpt dat het verjaardagsfeestje gelijk in duigen viel.'

'Wie is het?'

'Ene Koelink. Ik ken hem niet, jij waarschijnlijk wel.'

Enigszins geschrokken kijkt hij haar aan. 'Toch niet de vader van Tieneke Koelink uit Maarendam?'

'Ja, dat klopt.'

'Met haar heb ik nog een blauwe maandag verkering gehad. Ik was toen negentien of zo.'

'Ja, dat weet ik nog.'

‘Verdorie, dat kan er ook nog wel bij.’

‘Wat bedoel je?’

‘Nee, niks. Waar is het gebeurd?’

‘Net over de gele brug zei die man.’

‘Ja, dat zou kunnen kloppen.’

‘Hoezo?’

‘Ik ben vanavond toevallig die kant op gevaren en toen zag ik op afstand wat mensen bij elkaar staan. Ik dacht nog wat zou er gebeurd zijn?’

‘Waarom is het eigenlijk uitgegaan tussen jullie?’

‘Ach, we verschilden te veel. Zij zat in het examenjaar van de HBS en ik liep met zakken eierkolen te sjouwen. Zij had vrienden en vriendinnen van haar eigen niveau. Daar paste ik niet tussen. Niet dat ze op me neerkeek of zo, ze was best gek op me. Ze vond het ook helemaal niet leuk dat ik het uitmaakte. Ze zal inmiddels wel een goeie baan hebben.’

Ze praten nog even door tot Wijna zegt dat ze naar bed gaat. Over Jaap Winters wordt geen woord meer gerept.